

TALOUSARVIO 2018 JA TALOUSSUUNNITELMA 2019-2021

Johtokunta 8.12.2017

SISÄLLYSLUETTELO

1	LIKELAITOKSEN JOHTAJAN KATSAUS.....	2
2	SAARIKAN TALOUSARVIO 2018 JA TALOUSSUUNNITELMA 2019-2021.....	3
3	SAARIKAN LIKETOIMINTASUUNNITELMA.....	3
3.1	LIKETOIMINTA-AJATUS	3
3.2	ARVOT.....	3
3.3	VISIO	3
3.4	STRATEGISET TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA KEHITTÄMISHANKKEET.....	VIRHE.
	KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.	
4	SAARIKAN JOHTAMISJÄRJESTELMÄ.....	5
4.1	HALLINTOA JA TOIMIVALTAAN KOSKEVAT LINJAUKSET	5
4.2	ORGANISOINTI.....	5
4.3	ESIMIESTYÖ.....	5
4.4	JOHTAMISEN RAKENTEET	6
4.5	TOIMINNAN SEURANTA JA RAPORTOINTI	6
4.6	VIESTINTÄ	7
4.7	PALKKAUS JA PALKITSEMINEN.....	7
5	YLEISPERUSTELUT.....	7
5.1	TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TAVOITTEET	7
5.1.1	<i>Alueen väestö ja palvelutarpeet.....</i>	7
5.2	SAARIKAN ROOLI SOTE KUNTAYHTYMÄN PALVELUIDEN TUOTTAJANA	7
5.3	TAVOITTEET VUODEN 2018 TALOUSARVIOSSA.....	8
5.4	SAARIKAN TALOUS 2018	9
5.4.1	<i>Tulossuunnitelma.....</i>	9
5.4.2	<i>Rahoitussuunnitelma.....</i>	9
5.5	SAARIKAN TALOUS 2019-2021.....	9
5.5.1	<i>Tulossuunnitelma 2019-2021.....</i>	9
5.5.2	<i>Rahoitussuunnitelma 2019-2021 .....</i>	11
5.6	TALOUSARVION SITOVIUS.....	11
6	KÄYTTÖTALOUSOSA	12
6.1	HALLINTO- JA TUKIPALVELUT	12
6.2	HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN PALVELUT.....	13
6.3	ARJEN TUKI	15
6.4	TERVEYDEN- JA SAIRAANHOIDON PALVELUT	17
6.5	ERIKOISSAIRAANHOITO.....	19
7	HENKILÖSTÖ	20
7.1	HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ JA KEHITYS	20
7.2	HENKILÖSTÖTAVOITTEET	21
8	INVESTOINTIOSA.....	21
8.1	INVESTOINNIT 2018-2021.....	21
9	LIITTEET	22
9.1	TULOSLASKELMA	22

1 LIIKELAITOKSEN JOHTAJAN KATSAUS

SoTen talousarvion laadinnan tavoitteeksi asetettiin jäsenkuntien sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten pitäminen vuoden 2017 tasolla. Tähän tasoon ei ihan päästy, vaan kuntien kustannukset kasvavat vuonna 2018 vuoden 2017 talousarvioon nähden yhteensä 0,8 %, josta oman toiminnan kasvu on 1,1 % ja erikoissairaanhoidon kasvu 0,2 %. Osin tämä johtuu yhtymähallituksen ja –valtuuston päätöksistä lisätä talousarvioon 1,5 % sopimuskorotuksia varten. Muuten oman toiminnan kasvu johtuu lähinnä asiakasmäärien kasvusta, mm. vammaisten asumispalveluissa, mielenterveyskuntoutujien asumis- ja muissa palveluissa, uuden kotikuntalain mukaisissa palveluissa sekä ilmaisjakelussa.

Saarikan talousarvio pitää sisällään myös ennalta ehkäisevään toimintaan liittyviä muutoksia, mm. lasten ja perheiden palveluja lisätään järjestämällä toimintaterapiapalveluja omalla toimintana sekä vähentämällä ostopalveluja, perhetyötä vahvistetaan lisäämällä yhden perheohjaajan vakanssi, kriisityön palveluja hankitaan jatkossa kriisikeskus Mobilesta, Stellan läsnäolopalveluja 24/7 laajennetaan Saarikan alueella sekä sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallia kehitetään ESR-rahoitteisessa Meidän Tupa-hankkeessa. Lisäksi Saarikka on mukana aktiivisesti erilaisissa kehittämishankkeissa, mm. Terveystyö-arvio-hanke, Hoivavastuun jakaminen sekä maakunnallisessa sote-valmistelussa ja maakunnallisissa kärkihankkeissa.

Johtokunnan vuonna 2015 päättämä yt-prosessi päättyi vuoden 2017 lopussa ja sen osalta tavoitteet pääosin saavutettiin. Samaan aikaan tehtiin palvelurakenteeseen liittyviä muutoksia sekä myös valtakunnallisen kiky-sopimukset vaikutukset näkyvät henkilöstömenojen vähenemisenä. Saarikassa noudatetaan edelleen tiukkaa henkilöstöpolitiikkaa ja henkilöstön osaamisen kehittämistä jatketaan sekä panostetaan hyvään työkykyyn ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä ja varhaisella puuttumisella.

Riitta Hallberg
liikelaitoksen johtaja

2 SAARIKAN TALOUSARVIO 2018 JA TALOUSSUUNNITELMA 2019-2021

SoTe kuntayhtymän Perusturvaliikelaitos Saarikan talousarvio vuodelle 2018 ja taloussuunnitelma vuosille 2019 – 2021 on laadittu yhtymävaltuuston vahvistamassa talousarviossa ja sen oheisaineistona olevissa tilaustaulukoissa määriteltyjen palvelutilausten mukaisesti.

Yhtymävaltuuston vahvistamassa SoTen vuoden 2018 talousarviossa palveluiden järjestämiseen varatut määrärahat kasvavat vuoden 2017 tasosta 0,8 % prosenttia, 69,8 miljoonasta eurosta 70,3 miljoonaan euroon. Talousarvion määrärahojen lisäyksestä huolimatta SoTen talousarvioon ja Saarikan palvelutilaukseen ei sisälly merkittäviä palveluiden muutoksia. Kustannusten lisäys perustuu palkkojen sopimuskorotuksiin sekä asiakasmäärissä tapahtuneisiin muutoksiin.

SoTen palvelutilauksen toteuttaminen edellyttää Saarikalta merkittävää palvelutuotannon tehostamista. Siksi tässä talousarviossa säästetään parantamalla palveluja ja tekemällä asioita entistä paremmin.

Saarikan talousarvioesitys muodostuu viidestä eri tekijästä: yleisperustelut, käyttötalousosa, henkilöstö, investointiosa, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma. Tähän asiakirjaan on lisäksi sisällytetty myös Saarikan liiketoimintastrategia sekä johtamisjärjestelmän kuvaus.

Näiden lisäksi talousarvioesitykseen on liitetty oheisaineistoksi SoTen talousarvion oheisaineistona olevat tilaustaulukot, joissa SoTen Saarikalta tilaamia palveluja on määritelty tarkemmalla tasolla. Tilaustaulukoissa määritellyt palvelutilaukset ovat luonteeltaan ohjaavia, eivätkä ne ole SoTe valtuustoon nähden sitovia. Saarikan palvelutuotantoa on suunniteltu toteutettavan tilaustaulukoiden mukaisesti ja talousarvio on rakennettu sen mukaisesti.

3 SAARIKAN LIIKETOIMINTASUUNNITELMA

Perusturvaliikelaitos Saarikka on SoTe kuntayhtymän liikelaitos, josta käytetään nimeä Saarikka. Saarikan kotipaikka on Saarijärvi.

3.1 Liiketoiminta-ajatus

Saarikka tuottaa SoTe kuntayhtymän ja mahdollisten muiden asiakkaiden siltä tilaamat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.

3.2 Arvot

- Avoimuus ja luotettavuus
- Yhteistyö ja arvostus
- Kannustavuus ja osallistavuus
- Taloudellisuus ja tuottavuus
- Innovatiivisuus

3.3 Visio

Saarikka on kuntien ja kuntalaisten arvostama palvelutuottaja, joka tuottaa laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluita ammattitaitoisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti. Saarikka on erinomaisen työnantajamaineensa ansiosta haluttu työpaikka.

- Palvelut täyttävät tilaajan palveluille asettamat vaatimukset (mm. sisältö, laatu, määrä, saavutettavuus, vaikuttavuus ja hinta)
- Palveluiden tuotantokustannusten vuosittainen kasvu on pienempää kuin maassa keskimäärin
- Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö muodostaa Suomen parhaan työpaikan

3.4 Strategiset tavoitteet, toimenpiteet ja kehittämishankkeet

	Tyytyväiset asiakkaat (sote, kunnat ja kuntalaiset)	Innostunut henkilöstö	Sujuva ja vaikuttava toiminta	Terve talous
Strategiset tavoitteet / Päämäärät	<p>Palvelut tuotetaan SoTe kuntayhtymän asettamien tavoitteiden ja palveluiden myöntämiskriteereiden mukaisesti, vaikuttavasti ja taloudellisesti tehokkaasti, tarkoituksenmukaisina palvelukokonaisuuksina.</p> <p>Kuntalaiset tuntevat Saarikan palvelut ja tietävät mihin ottavat yhteyttä niitä tarvitessaan</p>	<p>Määrältään ja rakenteeltaan optimaalinen, osaava ja motivoitunut henkilöstö muodostaa Saarikasta Suomen parhaan sote-alan työpaikan /työyhteisön.</p>	<p>Saarikan yksiköiden ja työntekijöiden tehtävät ja yhteistoiminta on suunniteltu niin, että asiakkaat saavat tarvitsemansa kokonaisvaltaiset palvelut oikea-aikaisesti ja palvelut ovat sujuvasti ja esteettömästi saavutettavissa sähköisesti tai fyysisesti mahdollisimman lähellä palveluiden tarvitsijoita.</p>	<p>Kapasiteetti ja resurssit vastaavat tilaustaulukoissa määritettyä/ennakoitua kysynnän tasoa</p> <p>Tuotettujen palveluiden yksikkökustannukset ovat korkeintaan valtakunnallisesti keskimääräistä tasoa.</p> <p>Yksikkökustannusten vuosittainen kasvu on pienempää kuin Suomessa keskimäärin.</p>
Keskeiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi / mittarit	<p><i>Toimenpide:</i> SoTen tilaustaulukoiden toteutumisen varmistaminen, jatkuvan palvelutarpeen arvioinnin, seurannan ja raportoinnin toteutuminen. <i>Mittari:</i> Tilaustaulukot, toteutuma</p> <p><i>Toimenpide:</i> Kuntalaisviestinnän vahvistaminen, asiakaskokemuksen kerääminen ja asiakasosallisuuden mahdollistaminen palvelutuotannon suunnittelussa <i>Mittari:</i> Asiakaspalaute, kokemusasiakkaat</p> <p><i>Toimenpide:</i> Asiakas-/potilasturvallisuuden varmistaminen <i>Mittari:</i> Potilas-/asiakasvahingot ja vaaratilanteet, Hai-pro-ilmoitukset ja toimintamalli vakavissa vaaratilanteissa</p>	<p><i>Toimenpide:</i> Aktiivisen ja suunnitelmallisen/ennakoivan henkilöstö- ja työhyvinvointipolitiikan toteuttaminen <i>Mittari:</i> Henkilöstösuunnitelman toteuttaminen, henkilöstömitoitusten toteuttaminen, rekrytointien onnistuminen, työhyvinvointiohjelman vahvistaminen ja sen toteuttaminen</p> <p><i>Toimenpide:</i> Palkkausjärjestelmän kilpailukyvyistä huolehtiminen, palkkataso naapureiden/verrokeiden tasolla <i>Mittari:</i> Saarikan palkkataso ja –mallin vertailu verrokeihin</p> <p><i>Toimenpide:</i> Sisäisen viestinnän (ml. palaute-/aloitejärjestelmän) jatkuva kehittäminen <i>Mittari:</i> henkilöstökysely, aloitteiden ja palautteiden määrä</p>	<p><i>Toimenpide:</i> Johtamisjärjestelmän sekä johtamisen ja esimiestyön jatkuva kehittäminen <i>Mittari:</i> Itsearvionti, henkilöstökysely</p> <p><i>Toimenpide:</i> Palvelutuotannon käytännöistä johtuvan turhan/lisäkysynnän minimointi ja asiakkaalle lisäarvoa tuottavan ajan maksimointi <i>Mittari:</i> Asiakaskohtaisten kontaktien ja suoritteiden määrä</p>	<p><i>Toimenpide:</i> Talouden ja toiminnan reaaliaikainen raportointi <i>Mittari:</i> Kuukausi- ja osavuositilaukukset,</p> <p><i>Toimenpide:</i> Palveluiden yksikköhintojen seuranta <i>Mittari:</i> kuukausiraportointi</p> <p><i>Toimenpide:</i> Hoiva- ja hoitovastuun jakaminen <i>Mittari:</i> Omaisten, vapaaehtoisten ja lähiyhteisöjen osuus asiakas-/hoito- ja palvelusuunnitelmien toteuttamisesta</p> <p><i>Toimenpide:</i> Saarikan omaa tuotantoa tukeva/täydentävä palvelutuotannon hajauttaminen <i>Mittari:</i> Hajautetusti tuotettujen palveluiden osuus</p>
Kehittämishankkeet	<p>Kukoistavan kotihoito-hankeeseen osallistuminen</p> <p>Stellan 24/7 läsnäolopalvelun laajentaminen</p> <p>Toimipaikkakohtaisten asiakaspalautekäytäntöjen luonti ja käyttöönotto</p> <p>Lapset puheeksi toimintamallin juurruttamisen jatkaminen varhaiskasvuksessa, koulussa ja sote-puolella. Toimintamallin levittäminen seurakuntiin ja kolmannen sektorin toimijoille.</p> <p>Systemisen lastensuojelun sosiaalityön pilotti. (LAPE)</p> <p>Monitoimijaisen ja yhteisen perhetyön ja perhekuntoutuksen pilotti (LAPE)</p> <p>Sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallin kehittäminen (Meidän Tupa-hanke)</p>	<p>Henkilöstön työkyvyn ylläpidon vahvistamisen ja sairauspoissaolojen vähentäminen</p>	<p>Palveluprosessien arviointi ja kehittäminen</p> <p>Sähköisten palveluiden jatkuva kehittäminen</p> <p>Terveyshyötyarviohanke (riskiasiakkaiden tunnistaminen)</p>	<p>Keskisuurten kaupunkien vertailuun osallistuminen ja vertailun hyödyntäminen</p> <p>Hoiva- ja hoitovastuun jakamistoiminnan analysointi ja mahdollinen laajentaminen</p>

4 SAARIKAN JOHTAMISJÄRJESTELMÄ

Saarikan johtamisjärjestelmällä tarkoitetaan kaikkea sitä toimintaa, jolla Saarikan perustehävän toteuttaminen ja tehokas toiminta varmistetaan. Johtamisjärjestelmä koostuu mm. toiminnan suunnittelusta ja tavoiteasetannasta, toiminnan organisoinnista, toimivaltasuhteiden määrittelystä ja vastuutuksista, seurannan, mittauksen ja raportoinnin järjestämisestä, viestinnästä sekä palkkaus- ja palkitsemiskäytännöistä.

4.1 Hallintoa ja toimivaltaa koskevat linjaukset

Saarikan johtamisjärjestelmään liittyvät hallintoa ja toimivaltaa koskevat päälinjaukset on määritelty SoTe kuntayhtymän perussopimuksessa ja hallintosäännössä. Niiden mukaan

- johtokunta vastaa strategisista asioista, päättää virkojen ja toimien perustamisesta ja toimii operatiivisen johdon tukena ja ohjaajana organisaation toiminnan johtamisessa ja kehittämissä
- liikelaitoksen johtaja päättää Saarikan toiminnan organisoinnista, organisaation sisäisestä työnjaosta sekä Saarikan viran- ja toimenhaltijoiden tehtävistä ja toimivallasta
- liikelaitoksen johtajan apuna on johtoryhmä, johtoryhmässä keskustellaan ja sovitaan yhteisistä koko Saarikkaa koskevista asioista ja linjauksista
- Saarikan sisäiset roolitukset, toimivaltasuhteet ja vastuut on määritelty päätösvalta- taulukoilla
- henkilöstöasiat on määritelty henkilöstösäännössä

4.2 Organisointi

Saarikan toiminnot on jaettu palvelualueisiin, palvelualueet edelleen vastuualueisiin ja vastuualueet toimintayksiköihin. Näiden lisäksi omina vastuualueina ovat henkilöstöpalvelut sekä hallinto- ja tukipalvelut.

Henkilöstön ja työnantajan välinen yhteistoiminta on organisoitu yhteistyötoimikunnan ja paikallisneuvotteluiden sekä pääluottamusmiestapaamisten kautta.

Työsuojeluasiat on organisoitu työsuojelutoimikunnan ja työsuojeluorganisaation kautta.

Tietoturvaan liittyvät toimintatavat, organisaatio ja roolitukset on määritelty Saarikan tietoturvapoliittika-asiakirjassa sekä tietoturvasuunnitelmassa. Tietoturvaa koordinoidaan tietoturvaryhmässä.

Potilasturvallisuuteen liittyvät toimintatavat, organisaatio ja roolitukset on määritelty potilasturvallisuussuunnitelmassa. Potilasturvallisuustyöryhmä kokoontuu säännöllisesti.

4.3 Esimiestyö

Esimiestyön organisoinnin lähtökohtana on varmistaa asetettujen tavoitteiden toteutuminen.

Palvelualueiden esimiehinä toimivat palvelujohtaja ja johtava ylilääkäri, vastuualueiden esimiehinä palveluvastaavat, henkilöstöpalveluista vastaa henkilöstöjohtaja ja hallinto- ja tukipalveluista talous- ja hallintojohtaja. Kullekin esimiehelle on nimetty sijainen/varaesimies. Sijaiset/varaesimiehet osallistuvat päivittäiseen johtamiseen varsinaisten esimiesten rinnalla erikseen kunkin vastuualueen osalta tarkemmin määriteltävällä tavalla.

Liikelaitoksen johtaja, johtava ylilääkäri, palvelujohtaja, palvelupäällikkö, henkilöstöjohtaja sekä talous- ja hallintojohtaja ovat nk. hallinnollisia tehtäviä.

Palveluvastaavat (lähiesimiehet) osallistuvat hallinto- ja esimiestyön ohella myös käytännön asiakastyöhön. Asiakastyöhön osallistuminen vaihtelee vastuualueen toiminnan luonteen, henkilöstömäärän sekä toimintayksiköiden määrän perusteella.

Palveluvastaavien työajan käytön suunnittelussa käytetään lähtökohtana seuraava mitoitusta:

- alle 10 työntekijän vastuualueella hallintoon käytetään noin 1-2 työpäivää/viikko
- 10-20 työntekijän vastuualueella hallintoon käytetään noin 2-3 työpäivää/viikko
- 20-30 työntekijän vastuualueella hallintoon käytetään noin 3-4 työpäivää/viikko
- yli 30 työntekijän vastuualueella hallintoon käytetään noin 4-5 työpäivää/viikko

Nk. hallinnollisella työllä/työajalla tarkoitetaan työaikaa, jolloin lähiesimiehen työpanosta ei lasketa varsinaiseen asiakastyön mitoitukseen. Hallinnolliseen työhön varattavan työajan määrään vaikuttavat vastuualueen henkilöstömäärän lisäksi toiminnan luonne (esim. vastaanotto, osasto, ympärivuorokautinen asumispalvelu, vuorotyö) sekä toimintayksiköiden määrä ja maantieteellinen toiminta-alue. Vastuualueen hallinnolliseen työhön lasketaan varsinaisen lähiesimiehen (palveluvastaava) ja hänen varahenkilönsä (varapalveluvastaava) hallinnolliseen työhön käyttämä yhteenlaskettu työaika. Lähiesimiehet päättävät itse omasta työajankäytöstään Saarikan yleisten periaatteiden sekä palveluvastaavien/-päällikön antamien ohjeiden perusteella.

4.4 Johtamisen rakenteet

- Johtokunnan kokoukset
- Saarikan johtoryhmän kokoukset
- Palvelualueiden johtoryhmien kokoukset
- Esimiespalaverit
- Johdon katselmukset
- Henkilöstöinfot
- Työpaikkakokoukset
- Kehityskeskustelut
- Palautejärjestelmä
- Työsuojelutoimikunnan kokoukset
- Yhteistyötoimikunnan kokoukset
- Tietoturvaryhmän kokoukset
- Asiahallintatyöryhmän kokoukset
- Potilasturvallisuustyöryhmän kokoukset

4.5 Toiminnan seuranta ja raportointi

Saarikan toimintaa sekä liiketoimintasuunnitelman ja talousarvion taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista seurataan suunnitelmallisesti kuukausiraportoinnin ja osavuosikatsausten avulla

- Kuukausiraportoinnissa seurataan suoritteita (mm. Pro consona ja Pegasos), työajan käyttöä (mm. Titania, eHoiva), henkilöstömitoitusten toteutumista (erillinen excel-pohjainen raportointi) sekä talouden toteutumista kirjanpidon raporttien (webraportointi) sekä talousjohtajan kokoamien excel-pohjaisten yhdistelmäraporttien avulla. Kuukausiraportit kootaan Saarikan i-asehalle
- Osavuosikatsaukset ja kuukausiraportit käsitellään johtokunnan kokouksissa
- Asia- ja hankekohtainen seuranta järjestetään tapauskohtaisesti
- Ulkoinen tarkastus toteutetaan tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien toimesta. Sisäinen tarkastus toteutetaan sisäisen valvonnan ohjeiden mukaisesti esimiesten ja sisäisten tarkastajien toimesta
- Koko henkilöstöä koskeva henkilöstökysely toteutetaan joka toinen vuosi
- Asiakaskyselyt järjestetään erillisen suunnitelman mukaisesti

4.6 Viestintä

Saarikan viestintää koskevat linjaukset ja tavoitteet, viestinnän kohderyhmät ja välineet on määritelty viestintäsuunnitelmassa.

Saarikan viestinnästä vastaa johtokunta ja viestinnän käytännön toteuttamisesta liikelaitoksen johtaja. Saarikan palvelu- ja vastuualueet vastaavat omasta viestinnästään, tiedottamisestaan ja palvelumarkkinoinnistaan johtokunnan ja liikelaitoksen johtajan vahvistamien linjausten mukaisesti.

4.7 Palkkaus ja palkitseminen

Saarikassa henkilöstön palkkaus perustuu virka- ja työehtosopimukseen sekä niissä määriteltyihin palkkausperusteisiin

Saarikan palkkamallissa määritellään kullekin tehtävällä tehtävän vaativuuteen perustuva tehtäväkohtainen palkka. Henkilökohtainen palkka määritellään henkilökohtaisen työnsuorituksen arviointi- ja henkilökohtaisen palkan määräytymisperusteiden mukaisesti. Johtokunta valitsee vuosittain vuoden työntekijän, työyksikön ja esimiehen.

5 YLEISPERUSTELUT

5.1 Toimintaympäristö ja tavoitteet

5.1.1 Alueen väestö ja palvelutarpeet

Alueen väestön sosiaali- ja terveystalouden tarpeisiin vaikuttavat erityisesti ikääntyneiden määrän voimakas kasvu, väestön sairastuvuus sekä alueen väestön sosioekonominen asema. Saarikan alueen väestörakenne ja jo nyt hyvin vanhusvoittoinen. Vanhusten määrä tulee edelleen kasvamaan tulevina vuosina. Koko Saarikan alueen väestö on sekä KELA:n että THL:n selvitysten mukaan sairaampaa kuin väestö keskimäärin Keski-Suomessa ja koko maassa. Erityisesti psyykkisiä sairauksia, astmaa, diabetesta, sydän- ja verisuonisairauksia sekä reumaa esiintyy runsaasti. Alueen väestön sosioekonominen asema on myös huomatta-vasti valtakunnallista keskiarvo heikompi. Asuntokuntien tulotaso jää maan keskiarvon alapuolelle ja nk. pienituloisuusaste on SoTen alueella huomattavasti korkeampi kuin maassa keski-määrin. SoTen alueen väestöstä työllisen työvoiman osuus on pienempi kuin maassa keskimäärin, väestöllinen ja taloudellinen huoltosuhde on heikompi kuin maassa keski-määrin ja alueen väestö on myös koulutustasolla mitattuna heikommin koulutettua kun väestö keski-määrin Suomessa. Ikärakenteen muutoksesta, sairastavuudesta sekä väestön heikohkosta sosioekonomisesta asemasta johtuen sosiaali- ja terveystalouden tarve lisääntyy väkiluvun vähenemisestä huolimatta. Alueen väestörakennetta ja väestörakenteen muutoksia sekä väestön palvelutarpeita ja niiden muuttumista arvioidaan tarkemmin SoTen palveluiden järjestämissuunnitelmassa.

5.2 Saarikan rooli SoTe kuntayhtymän palveluiden tuottajana

SoTen yhtymävaltuusto on linjannut palveluiden tuotannon järjestämistä SoTen palveluiden järjestämissuunnitelmassa. Sen mukaan SoTen järjestämät palvelut tuotetaan taloudellisesti tehokkaimmilla tuotantotavoilla ja organisaatiolla. Palveluiden tuottajana toimii lähtökohtaisesti kuntayhtymän tuotanto-organisaatioksi perustettu kuntayhtymän liikelaitos Saarikka. Mahdollisten palveluiden määrien ja tarjonnan lisäämisen yhteydessä selvitetään kuitenkin aina ennen Saarikan resurssien lisäämistä vaihtoehtoiset tuotantotavat ja yksityisten palvelun tarjoajien sekä kolmannen sektorin tarjoamat vaihtoehdot.

SoTen palveluiden järjestämisessä tavoitteena on synnyttää alueelle toimivat sosiaali- ja terveystalouden markkinat sekä luoda todellisia vaihtoehtoja palvelutuotannolle. Saarikan rinnalle haetaan aktiivisesti vaihtoehtoisia palveluntuottajia (omaiset, lähiverkostot,

vapaaehtoiset, järjestöt, itsensä työllistäjät, opiskelijat, eläkeläiset ja yrittäjät) ja väestöä kannustetaan käyttämään monipuolisesti alueella olevia palveluntarjoajia.

Lähtökohtana SoTen järjestämien palveluiden tuotannon hajauttamiselle ja palveluiden ostamiselle ulkopuolisilta palveluntarjoajilta on, että ulkopuolinen palveluntarjoaja tuo palvelutuotannollaan lisäarvoa palvelun laadun ja kustannustehokkuuden sekä palveluiden saatavuuden näkökulmasta. Palveluntarjoajien on kyettävä kantamaan toiminnassaan yrittäjäriskiä. SoTe ja Saarikka eivät sitoudu ostamaan koko yrittäjän kapasiteettia, vaan sopimukset laaditaan niin, että SoTella ja Saarikalla on mahdollisuus käyttää yrittäjän palveluja kulloistenkin tarpeiden mukaisesti.

5.3 Tavoitteet vuoden 2018 talousarviossa

Saarikan toimintaa ja palvelutuotantoa ohjaavat strategiset tavoitteet asetetaan Saarikan liiketoimintasuunnitelmassa ja talousarvion toiminnalliset tavoitteet sitovuustasoittain talousarviossa.

Tässä talousarviossa sitovuustasoittain määriteltävät talousarvion toiminnalliset tavoitteet ovat johtokunnan asettamia määrärahojen käyttötarkoitusta sekä Saarikan toimintaa ja palveluiden sisältöä ja laatua ohjaavia mitattavissa ja todennettavissa olevia tavoitteita.

Liikelaitoksen johtaja voi määritellä tarkemmat toiminnalliset tavoitteet palvelu- ja vastuualueille talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden antamisen yhteydessä.

SoTen talousarviossa palveluiden järjestämiselle sekä Saarikalle asetetut tavoitteet on huomioitu tässä Saarikan talousarviossa ja –suunnitelmassa.

Saarikkaa sitovia meno- ja tuloeriä SoTen talousarviossa ovat kuntalain mukaan korvaus kuntayhtymän sijoittamasta pääomasta, kuntayhtymän toiminta-avustus sekä kuntayhtymän pääomasijoitus liikelaitokseen ja liikelaitoksen palautus kuntayhtymälle. SoTen talousarvioon ei sisälly Saarikkaan sijoitetun pääoman korkovaatimusta. SoTen talousarviossa ei myöskään ole määrärahavaroja SoTen toiminta-avustuksiin, pääomasijoituksiin Saarikalle eikä Saarikan palautuksiin kuntayhtymälle.

5.4 Saarikan talous 2018

5.4.1 Tulossuunnitelma

5.4.1.1 Liikevaihto

Talousarviossa liikevaihdon ja liiketoiminnan muiden tuottojen arvioidaan olevan yhteensä noin 79,9 miljoonaa euroa. Liikevaihtoon sisältyy palveluiden tuottamisesta SoTelta perittäviä tuloja yhteensä noin 70,2 miljoonaa euroa.

5.4.1.2 Liiketoimintakulut, rahoituskulut ja poistot

Saarikan vuoden 2018 palveluiden tuottamiseen varatut määrärahat (ilman poistoja ja rahoituskuluja) ovat yhteensä noin 81 miljoonaa euroa. Menot kasvavat vuoden 2017 tarkistetun talousarvion tasosta 1,5 prosenttia Erikoissairaanhoidon osuus menoista on 20 miljoonaa euroa. Erikoissairaanhoidon menot kasvavat vuoden 2017 talousarvion tasosta yhteensä 0,4 prosenttia. Talousarviossa rahoitustuotot ja kulut ovat yhteensä 0 euroa ja poistot 56 188 euroa.

5.4.1.3 Tilikauden tulos

Vuoden 2018 talousarvion mukaan tilikauden tulos on 0 euroa.

5.4.2 Rahoitussuunnitelma

5.4.2.1 Käyttöomaisuusinvestoinnit

Pienhankintarajaksi on määritelty 10 000 euroa. Tähän talousarvioon sisältyy investointimenoja 50.000 euroa Win10 päivitystä varten. Muut yli 10.000 euron irtaimistohankinnat rahoitetaan irtaimistoleasingilla.

5.4.2.2 Kassavirta

Talousarvion mukainen varsinaisen toiminnan kassavirta hoidetaan rahoitussuunnitelmasa kuukausittain SoTelta ennakoon laskutettavilla maksuilla ja palveluiden käyttäjältä perittävillä asiakasmaksuilla sekä tarvittaessa lyhytaikaisella lainalla

5.5 Saarikan talous 2019-2021

5.5.1 Tulossuunnitelma 2019-2021

SoTen tulossuunnitelmassa vuosille 2018-2021 on tavoitteeksi asetettu kuntien vuosittaisen kustannusten pitäminen vuoden 2018 tasolla. Näin ollen myös Saarikalta edellytetään palvelutuotannon tehostamista vuosittaisen kustannuskasvun hillitsemiseksi.

Tuloslaskelma osoittaa palvelujen tuottamisesta aiheutuvien kustannusten kattamisen siten, että kohdassa Tuet ja avustukset kuntayhtymältä on jäsenkuntien maksusuudet.

TULOSLASKELMAOSA

Tulosbudjetti 1 000 €	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot						
Myyntitulot	2 227	1 762	2 133	2 133	2 133	2 133
Maksutulot	7 046	6 872	6 926	6 926	6 926	6 926
Tuet ja avustukset	252	205	208	208	208	208
Muut toimintatulot	1 961	1 371	1 537	1 537	1 537	1 537
Toimintatulot yht.	11 486	10 210	10 804	10 804	10 804	10 804
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-28 348	-27 966	-27 922	-27 922	-27 922	-27 922
Palvelujen ostot	-43 326	-40 446	-41 274	-41 274	-41 274	-41 274
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 253	-2 155	-2 334	-2 334	-2 334	-2 334
Avustukset	-5 120	-4 163	-4 213	-4 213	-4 213	-4 213
Muut toimintamenot	-4 921	-5 101	-5 279	-5 279	-5 279	-5 279
Toimintamenot yht.	-83 968	-79 831	-81 022	-81 022	-81 022	-81 022
Tuet ja avustukset kuntayhtymältä	72 559	69 682	70 274	70 274	70 274	70 274
Toimintakate	77	61	56	56	56	56
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitustulot	11	0	0	0	0	0
Korkomenot	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	-1	0	0	0	0	0
Rahoitustulot ja -menot	10	0	0	0	0	0
Vuosikate	87	61	56	56	56	56
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-87	-61	-56	-56	-56	-56
Arvonalentumiset						
Satunnaiset tulot ja menot						
Satunnaiset tulot						
Satunnaiset menot						
Tilikauden tulos	0	0	0	0	0	0
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)						
Vapaaehtoisten varausten lis. (-) tai väh. (+)						
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)						
Tilikauden yli-/alijäämä	0	0	0	0	0	0
Tavoitteet ja tunnusluvut						
Toimintatulot / Toimintamenot, %	100	100	100	100	100	100
Vuosikate / Poistot, %	100	100	100	100	100	100
Vuosikate, euro/asukas	5	3	3	3	3	3
Kertynyt yli-/alijäämä						
Asukasmäärä vuoden lopussa	17 882	17 678	17 474	17 027	17 066	16 903

5.5.2 Rahoitussuunnitelma 2019-2021

Rahoitussuunnitelma perustuu edellä mainittuun tulossuunnitelmaan. Tulossuunnitelman mukaisesta Saarikan toiminnasta aiheutuvat menot rahoitetaan SoTen maksuosuuksilla ja palveluiden käyttäjiltä perittävillä asiakasmaksuilla.

RAHOITUSOSA

Rahoitusbudjetti 1 000 €	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	87	61	56	56	56	56
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjaukset						
Investointimenot						
Investointimenot	-73	0	-50	-50	0	0
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Omaisuuksien myyntitulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	14	61	6	6	56	56
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset						
Antolainasaamisten vähennykset						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys						
Pitkäaikaisten lainojen vähennys						
Lyhytaikaisten lainojen muutos						
Oman pääoman muutokset						
Peruspääoman lisäys/palautus						
Vaikutus maksuvalmiuteen	14	61	6	6	56	56

5.6 Talousarvion sitovuus

Johtokunnan alaisten toimielinten ja viranhaltijoiden on noudatettava johtokunnan hyväksymää talousarviota vuonna 2018. Johtokuntaan nähden sitovina tasoina ovat

- Hallinto- ja tukipalvelut
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut
- Arjen tuen palvelut (palveluohjausyksikkö vastaa SoTen palvelutilaukseen perustuvista määrärahoista, koti- ja asumispalvelut sekä vammaispalvelut vastaavat palveluiden suoritehintatavoitteiden toteutumista)
- Terveyden- ja sairaanhoidon palvelut
- Erikoissairanhoidon palvelut

Johtokuntaan nähden sitovia ovat palvelualueiden toiminnalliset tavoitteet sekä tilikauden yli/alijäämä.

Investointiosan osalta palvelualueilla on oikeus tehdä vastuualueiden välisiä siirtoja. Määrärahaa ei voida kuitenkaan siirtää sellaiselle hankkeelle, johon talousarviovuodelle ei ole varattu määrärahaa.

Yleishallinnon ja tukipalveluiden kustannukset vyörytetään palveluille yhtymävaltuuston kuntalaskutuksen perusteita koskevan päätöksen (Yv 29 §/30.11.2017) mukaisesti.

Liikelaitoksen johtaja antaa yksityiskohtaisemmat talousarvion täytäntöönpano-ohjeet ja vahvistaa käyttötaloussuunnitelmat.

Raportit talousarvion toteutumisesta annetaan johtokunnalle vähintään tilanteista 31.3. ja 30.6.

6 KÄYTTÖTALOUSOSA

Käyttötalousosa sisältää Saarikan liiketoimintasuunnitelman sekä sitovuustasoittain esitettävät määrärahat, henkilöstötiedot sekä toiminnalliset tavoitteet.

6.1 Hallinto- ja tukipalvelut

Hallinto- ja tukipalveluihin kuuluvat liikelaitoksen toimisto, henkilöstöpalvelut, materiaali- ja tukipalvelut. Hallinto- ja tukipalveluiden kustannukset vyörytetään Saarikan muille kustannuspaikoille.

Talousarvion määrärahat

Hallinto- ja tukipalvelut	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos 2017/18	
				€	%
Toimintatuotot	171 658	15 610	211 460	195 850	1 254,6
Toimintakulut	-2 610 474	-2 520 470	-2 727 009	206 539	8,2
TOIMINTAKATE	-2 438 817	-2 504 860	-2 515 549	10 689	0,4
Poistot ja arvonalentumiset	-14 511	-9 290	-6 586	2 704	-29,1
Rahoituserät	9 878		54		
Laskennalliset erät	2 687 598	2 499 149	2 448 387	-50 762	-2,0
Tilikauden yli/alijäämä	244 148	-15 001	-73 694	58 693	391,3

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Mittari
Liikelaitoksen toiminnan ja talouden seuranta ja raportointi järjestetään niin, että johtokunnalla on mahdollisuus huolehtia liikelaitoksen taloudesta ja ohjata liikelaitoksen toimintaa valitun strategian mukaisesti.	Kuukausiraportit (jäsenille kuukausittain) Osavuositarkastukset Vertailuraportit (mm. keski-suuret kaupungit)
Liikelaitoksen viestintä järjestetään niin, että alueen asukkailla, SoTen luottamushenkilöillä ja jäsenkunnilla sekä muilla toimijoilla on ajantasaiset tiedot Saarikan tuottamista palveluista, toiminnasta ja kustannuksista	Tiedotteet Some-päivitykset Julkaistut uutisjutut Saadut palautteet
Sähköisten palvelujen ja asiainnin lisääminen	Sähköisen asiainnin osuus yhteydenotoissa/kontakteissa Kuntalaisten sähköisesti varaamien aikojen osuus varatuista ajoista
Reaaliaikaisten ja toimintaa ohjaavien asiakastytyväisyyden mittauskäytäntöjen hyödyntäminen	Asiakaskyselyiden raportit Nettisivuilla julkaistavat raportit
Sote-uudistukseen valmistautuminen ja henkilöstön osaamisen kehittäminen	Osallistuminen maakunnalliseen valmisteluun

6.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelukokonaisuuteen kuuluvat neuvola- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, perhe- ja sosiaalipalvelut sekä terapiapalvelut.

Neuvola- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluihin kuuluvat äitiysneuvolan, lastenneuvolan ja perhesuunnitteluneuvolan sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon palvelut. Palveluilla ylläpidetään ja edistetään alueen väestön terveyttä ja toimintakykyä sekä sairauksien ennalta ehkäisyä yhdessä kuntien eri hallinnonalojen, kolmannen sektorin ja erikoissairaanhoidon kanssa sekä tuetaan väestön valmiuksia edistää omaa terveyttään

Perhe- ja sosiaalipalveluihin kuuluvat lapsiperheiden sosiaalipalvelut (lastenvalvojan palvelut, lapsiperheiden kotipalvelu perhetyö ja lastensuojelu) ja aikuisten sosiaalipalvelut (täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki, päihdetyö ja kuntouttava työtoiminta). Sekä lapsiperheiden sosiaalityöhön että aikuisten sosiaalityöhön sisältyy asiakkaiden yleinen ohjaus ja neuvonta sekä ehkäisevä sosiaalityö, joilla pyritään asiakkaiden tilanteiden kohentamiseen suurempien ongelmien välttämiseksi.

Terapiapalveluihin kuuluvat perheneuvolan, terveyskeskuspsykologien, terveyskeskuspuheterapeuttien ja lasten ja nuorten toimintaterapian palvelut sekä kriisityö.

Talousarvion määrärahat

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut	TP 2016	TA 2017	TAE 2018	Muutos 2016/17	
				€	%
Toimintatuotot	865 442	280 300	298 960	18 660	6,7
Toimintakulut	-8 704 677	-7 044 156	-6 691 844	-352 312	-5,0
TOIMINTAKATE	-7 839 235	-6 763 856	-6 392 884	-370 972	-5,5
Laskennalliset erät	-273 398	-279 852	-278 592	-1 260	-0,5
Tilikauden yli/alijäämä	-8 112 633	-7 043 708	-6 671 476	-372 232	-5,3

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Mittari
<p>Laatu ja vaikuttavuus</p> <p>Vähennetään lastensuojeluilmoitusten ja –selvitysten sekä sijoitusten ja huostaanottojen tarvetta Lapset puheeksi – toimintamallia hyödyntämällä. Lapset puheeksi keskustelu tarjotaan neuvolassa kaikille odottaville perheille kotikäynnillä ja neuvolakäyntien yhteydessä, kotihoidossa olevien alle kouluikäisten lasten perheille tutustumisen välineenä, kouluterveydenhuollon sekä lapsiperheiden ja aikuisten sosiaalipalveluiden yhteydessä. Tuetaan muita yhteistyökumppaneita Lapset puheeksi – toimintamallin käytössä.</p>	<p>Lapset puheeksi keskustelut</p> <p>Lapset puheeksi neuvottelut</p> <p>Toimintamallin käyttöön mukaan saatavien yhteistyökumppaneiden määrä ja kattavuus alueen toimijoista.</p> <p>Palvelutarpeen arviointipyynnöt</p> <p>Lastensuojeluilmoitukset</p> <p>Lastensuojelutarpeen selvitykset</p> <p>Sijoitukset ja huostaanotot</p>
Lisätään aikuisten sosiaalipalveluasiakkaille tarjottavien palvelui-	Palvelutarpeen arvioinnit

Tavoite		Mittari
	den suunnitelmallisuutta tekemällä asiakaskohtaiset kokonaistilanteen ja palvelutarpeiden kartoitukset ja kartoitukseen perustuvat suunnitelmat ja toteuttamalla niitä.	
	Vahvistetaan työllistymisedellytyksiä kuntouttavaa työtoimintaa ja työllistymisen jatkopolkuja lisäämällä sekä kehitetään TYP-toimintaa ja varmistetaan TYP-asiakkaille kartoitusjaksojen ja työllistymissuunnitelmien toteutuminen.	Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat TYP-asiakkaat Kartoitusjaksot Työllistymissuunnitelmat Työllistymisen jatkopolut
	Kehitetään päihdekuntoutujien palveluprosesseja ja lisätään kuntoutusprosessien vaikuttavuutta painottamalla avokuntoutusta ja lyhentämällä laitoskuntoutusjaksojen pituutta.	Avo- ja laitoskuntoutuksen määrät ja pituudet, jatkohoitoon sitoutuneiden määrä
	Kiinnitetään erityistä huomiota asiakkaiden hyvään kohteluun ja itsemääräämisoikeuden toteutumiseen. Palveluita käyttäviä/käyttäneistä asiakkaista vähintään 70 prosenttia on tyytyväisiä saamaansa palveluun.	Kohtelua koskevat muutokset/kantelut Asiakastyytyväisyysraportit
Saavutettavuus	Yhteydensaanti neuvolaan/takaisinsoitto saman vuorokauden aikana, neuvolapalveluiden vastaanottoajat ovat varattavissa ja yhteydenottolomakkeet täytettävissä myös sähköisesti netissä	Vasteaika- ja jonoraportit Sähköiset palvelut
	Yhteydensaanti/takaisinsoitto Lapset puheeksi – mallin mukaiseen keskusteluun ja neuvonpitoon liittyvissä asioissa saman vuorokauden aikana. Lapset puheeksi keskustelu ja neuvonpito toteutetaan viikon sisällä.	Vasteaika- ja jonoraportit
	Yhteydensaanti lapsiperheiden kotipalveluasioissa ma-pe puhelinaikoina/takaisinsoitto vuorokauden sisällä, palvelun toteuttaminen 7 arkipäivän sisällä.	Vasteaika- ja jonoraportit
	Lastensuojeluilmoitukset käsitellään 7 arkipäivän sisällä, palvelutarpeen arvioinnit tehdään 3 kuukauden sisällä	Vasteaika- ja jonoraportit
	Yhteydensaanti lastenvalvojaan, sosiaalityöntekijään, sosiaaliohjaajaan, vastaavaan perhetyöntekijään, etuuskäsittelijään, kuntouttavan työtoiminnan ohjaajaan ja päihdetiimiin puhelinaikana/takaisinsoitto 2 vuorokauden sisällä, käyntiaika 14 vrk sisällä	Vasteaika- ja jonoraportit
	Aktivointisuunnitelmat toteutetaan sosiaalityöntekijän toimesta 3 viikon sisällä	Vasteaika- ja jonoraportit
	Toimeentulotukihakemukseen päätös 7 päivän sisällä	Vasteaika- ja jonoraportit
	Yhteydensaanti/takaisinsoitto perheneuvolaan 1-2 työpäivän sisällä, perheneuvolassa arvioaika toteutuu kolmen viikon sisällä yhteydenotosta. Kriisitilanteissa kolmen työpäivän sisällä. Puheterapiassa arvioaika kolmen kuukauden sisällä. Terveyskeskuspsykologille arvioaika kolmen viikon sisällä. Toimintaterapeutille arvioaika kolmen viikon sisällä. Kriisityössä 24/7 matalankynnyksen kriisiapu.	Vasteaika- ja jonoraportit

Tavoite		Mittari
Talous	Lastensuojelun kustannus alle 841 €/0-17v	Toteutunut kustannus
	Muut perheiden palvelut alle 228 €/0-17v	Toteutunut kustannus
	Toimeentuloturva alle 100 €/asukas	Toteutunut kustannus
	Työllistämispalvelut alle 8 €/asukas	Toteutunut kustannus
	Päihdepalvelut alle 41 €/asukas	Toteutunut kustannus

6.3 Arjen tuki

Arjen tuen palvelukokonaisuuteen kuuluvat palveluohjaus, ikäihmisten varhaisen tuen palvelut, koti- ja asumispalvelut ja vammaispalvelut.

Palveluohjausyksikkö vastaa Arjen tuen palvelualueen asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnista, tekee päätökset palveluiden antamisesta ja asiakkaan sijoittamisesta koti- ja asumispalveluiden sekä vammaispalveluiden piiriin. Tässä roolissaan palveluohjaus myös vastaa SoTen määrittelemien palveluiden myöntämiskriteereiden ja taksojen toteuttamisesta sekä arjen tuen palveluihin varattujen määrärahojen riittävydestä. Palveluohjaus hankkii palvelut Saarikan koti- ja asumispalveluista, vammaispalveluista tai yksityisiltä palveluntuottajilta. Palveluohjaus vastaa myös perhehoidon ja omaishoidon järjestelyistä. Yhtymähallitus on päättänyt, että SoTe tilaa Saarikalta ikäihmisten asumispalveluja yhteensä 190–210 paikkaa, mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja 12 paikkaa ja kehitysvammaisten asumispalvelua 25 paikkaa.

Ikäihmisten varhaisen tuen palveluilla edistetään ikääntyvien toimintakykyä ja kotona pärjäämistä sekä tuetaan omaishoitajien jaksamista. Palveluja ovat erilaiset tilaisuudet ja tapahtumat, vertaisryhmätoiminta, päivätoiminta, aivoterveystuen vahvistaminen ja hoito, 65-vuotiaiden terveystarkastukset ja hyvinvointia tukevat kotikäynnit.

Koti- ja asumispalveluita järjestetään aikuisen vammaisen, sairaan tai ikääntyneen henkilön tai perheen päivittäisen pärjäämisen tueksi niin, että jokaisella olisi mahdollisuuksien mukaan turvallinen ja toimiva arki ja sopiva asuinympäristö joko omassa kodissa tai asumispalveluyksikössä. Palvelukokonaisuuteen kuuluvat kotiin annettavat palvelut, eriaikaiset asumispalvelut sekä omais- ja perhehoito.

Vammaispalvelut sisältävät vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja tukitoimet, toimintakeskuspalvelut, asumispalvelut sekä laitoshoidon. Vammaispalveluiden asiakkaina ovat erilailla vammaiset henkilöt, mielenterveys- ja päihdekuntoutajat.

Talousarvion määrärahat

Arjen tuen palvelut	TP 2016	TA 2017	TAE 2018	Muutos 2016/17	
				€	%
Toimintatuotot	6 923 103	6 496 340	6 747 688	251 348	3,9
Toimintakulut	-33 309 940	-32 602 170	-33 532 894	930 724	2,9
TOIMINTAKATE	-26 386 837	-26 105 830	-26 785 206	679 376	2,6
Poistot ja arvonalentumiset	-10 419	-4 990	-9 600	4 610	92,4
Laskennalliset erät	-1 177 985	-1 113 913	-1 021 663	-92 250	-8,3
Tilikauden yli/alijäämä	-27 575 242	-27 224 733	-27 816 469	591 736	2,2

Toiminnalliset tavoitteet

	Tavoite	Mittari
Laatu ja vaikuttavuus	<p>Palvelut tuotetaan vahvistettujen palvelurakennetavoitteiden ja palveluiden myöntämiskriteerien mukaisesti avohuoltopainotteisesti.</p> <p>Yli 75-vuotiaista ympärivuorokautisen hoivan piirissä 9%</p>	<p>Palveluiden piirissä olevien määrä ja toimintakyky (FIM)</p> <p>Kotihoidon asiakasmäärä palveluluokittain (tuntia/kk)</p>
	<p>Varhaisen tuen palveluilla vahvistetaan toimintakykyä niin, että vähintään</p> <ul style="list-style-type: none"> - puolet 65-vuotiaiden terveystarkastuksessa käyneistä kertoo käynnin vaikuttaneen omaan terveyskäyttämiseensä positiivisesti - puolet hyvinvointia tukevien kotikäyntien asiakkaista kertoo käynnin vahvistaneen luottamusta kotona pärjäämiseensä - puolella muistikotikuntoutus asiakkaista toimintakyky paranee tai säilyy ennallaan - puolella päivätoiminta-asiakkaista toimintakyky säilyy ennallaan tai nousee 	<p>Asiakaskyselyt Toimintakykyindeksi (Raportointi 1x/vuosi)</p>
	<p>Kotihoidon palvelut aloitetaan aina kuntouttavana arviointijaksona.</p> <p>Kotihoidon kuntouttavat arviointijaksot toteutetaan niin, että arviointijakson jälkeen mahdollisimmat monet asiakkaista selviytyvät kotona ilman SoTen järjestämiä palveluja.</p> <p>Asiakaskäynnit ja niiden kesto tukevat asiakkaan toimintakykyä ja kotona pärjäämistä.</p>	<p>Kuntouttavan kotihoidon arviointijaksojen käyntimäärän kehitys.</p> <p>Säännöllisten palveluiden piiriin siirtyneiden määrä.</p> <p>Käyntiä per asiakas Käynnin kesto Käyntimäärän kehitys Käynnin keston kehitys</p>
	<p>Kotihoidon hoidon jatkuvuutta vahvistetaan omahoitajuudella ja pitämällä asiakkaiden hoitoon osallistuvien määrä mahdollisimman vähäisenä.</p> <p>Säännöllisen kotihoidon palvelukokonaisuudet ja sisällöt suunnitellaan ja toteutetaan asiakaskohtaisesti niin, että asiakkaiden tarve käyttää terveysasemien vastaanotto- ja osastohoidon palveluita on vähäinen.</p>	<p>Asiakkailla nimetty omahoitaja. 5 tutuimman hoitajan osuus käynneistä</p> <p>Erilaisten keskeytyspäivien määrä vuodessa per asiakas (sairaala, kuntoutus, läheinen hoitaa, muu)</p> <p>Keskeytyspäivien määrän kehitys</p>
<p>Palvelu-, hoito- ja kuntoutussuunnitelmat tehdään kaikille säännöllisesti palveluiden piirissä oleville, niitä toteutetaan ja ne tarkistetaan vähintään 2 kertaa vuodessa.</p>	<p>Pahosut, toteutumattomat, tarkistukset</p>	
<p>Hoivahenkilöstön mitoitus ikäihmisten ympärivuorokautisessa asumispalvelussa 0,5, kehitysvammaisten ympärivuorokautisessa asumispalvelussa kokonaishenkilöstömitoitus 0,7.</p>	<p>Toteutunut henkilöstömitoitus</p>	
<p>Asukkaille järjestetään henkilökohtaista aikaa ja toimintakykyä edis-</p>	<p>Toteutunut toimintakykyä</p>	

Tavoite		Mittari
	tävää toimintaa yksikön virkistystoimintasuunnitelman mukaisesti	edistävän toiminnan ja virkistysuunnitelmien toteutuminen työyksikötasolla
	Toiminnassa kiinnitetään erityistä huomiota asiakkaiden hyvään kohteluun ja itsemääräämisoikeuden toteutumiseen. Palveluita käyttävistä/käyttäneistä asiakkaista vähintään 70 prosenttia on tyytyväisiä saamaansa palveluun.	Kohtelua koskevat muistutukset/kantelut Asiakastyytyväisyysraportit
Saavutettavuus	Yhteydensaanti/takaisinsoitto palveluohjaajiin viimeistään seuraavana päivänä. Palvelutarpeenarviointi toteutuu 7 päivän kuluessa. Kiireellisissä tapauksissa palvelun tarve arvioidaan viipymättä.	Vasteaika- ja jonoraportit
	Toimintakeskus- ja päiväkeskuspaikka järjestyy 30 vrk:n kuluessa palvelun myöntämispäätöksestä	Vasteaika- ja jonoraportit
	Asumispalvelupaikka järjestyy 30 vrk:n kuluessa palvelun myöntämispäätöksestä	Vasteaika- ja jonoraportit
	Lapset puheeksi – mallin mukainen keskustelu- ja neuvonpito järjestyy viikon sisällä	Vasteaika- ja jonoraportit
Talous	Ikäihmisten palveluiden kustannukset alle 8 428 €/yli 75v	Toteutunut kustannus
	Vammaisten palveluiden kustannukset alle 465 €/asukas	Toteutunut kustannus
	Kotihoitoa tukeva päivätoiminta alle 4694 €/asiakas/v	Toteutunut kustannus
	Toimintakeskus alle 74 €/asiakas/toimintakeskuspäivä (brutto)	Toteutunut kustannus
	Kotihoito alle 66 €/tunti, 23 €käynti (brutto)	Toteutunut kustannus
	Kotihoidon palveluin tuettu asuminen alle 79 €/vrk (brutto pl. vuokra)	Toteutunut kustannus
	Ikäihmisten tehostettu asumispalvelu alle 123 €/vuorokausi (brutto pl. vuokra)	Toteutunut kustannus
	Kehitysvammaisten tavallinen asumispalvelu 58 €/vuorokausi (brutto pl, vuokra)	Toteutunut kustannus
	Kehitysvammaisten ympärivuorokautinen asumispalvelu alle 154 €/vuorokausi (brutto pl, vuokra)	Toteutunut kustannus

6.4 Terveyden- ja sairaanhoidon palvelut

Terveyden- ja sairaanhoidon palvelukokonaisuus koostuu väestölle tarjottavista perustason avosairanhoidon ja osastohoidon palveluista.

Terveysasemien vastaanottopalvelut sisältävät aluehoitajien ja lääkäreiden ajanvaraus ja päivystysvastaanottopalvelut. Vastaanottopalveluja tuotetaan kaikkien jäsenkuntien terveysasemalla. Päivystyspalvelut tuotetaan pääsääntöisesti Saarijärven terveysasemalla. Sairaanhoidolliset tukipalvelut sisältävät laboratorio- ja röntgenpalvelut.

Lyhytaikaisen osastohoidon palvelut tuotetaan Saarijärven terveysaseman akuuttiosastolla.

Mielenterveyspalvelut koostuvat väestön psykiatrisen erikoissairanhoidon avohoito- ja asumispalveluista. Palvelut tuotetaan Saarijärven ja Karstulan toimipisteissä sekä tarpeen mukaan muiden kuntien terveysasemilla.

Suun terveydenhuollon palvelut sisältävät väestön suun terveyden edistämisen ja suun sairauksien tutkimuksen, ehkäisyn ja hoidon. Palvelut tuotetaan lähipalveluna kuntien terveysasemilla lapsille ja vanhuksille ja muilta osin pääosin keskitetysti Karstulan ja Saarijärven terveysasemilla.

Työterveyshuollon palveluilla tarkoitetaan työterveyshuoltolaissa määriteltyjä ennalta ehkäiseviä ja sairaanhoidollisia työterveyshuoltopalveluja. Palvelut perustuvat kunkin asiakasyrityksen kanssa tehtävään erilliseen työterveyshuoltosopimukseen ja työpaikkaselvityksen perusteella laadittuun toimintasuunnitelmaan. Tavoitteena on, että työterveyshuollon toiminta voidaan rahoittaa asiakasyrityksiltä perittävillä asiakasmaksuilla. Työterveyshuollon määrärahoihin sisältyy myös Saarikan henkilöstön työterveyshuollon kustannukset.

Kuntoutuspalveluilla edistetään alueen asukkaiden toiminta- ja työkykyä sekä itsehoitovalmiuksia. Kuntoutuspalvelut koostuvat Karstulan kuntoutusosastosta sekä fysioterapian suoravastaanotosta, lääkinnällisestä kuntoutuksesta, kunto-neuvolapalveluista, osastopotilaiden kuntoutuksesta sekä apuvälinepalveluista. Fysioterapia ja kuntoutuspalvelut tuotetaan pääsääntöisesti Karstulan ja Saarijärven toimipisteissä ja tarpeen mukaan muiden kuntien terveysasemilla. Kuntoutusosastohoidon palvelut tuotetaan Karstulan terveysasemalla.

Talousarvion määrärahat

Terveiden ja sairaanhoidon palvelut	TP 2016	TA 2017	TAE 2018	Muutos 2016/17	
				€	%
Toimintatuotot	3 371 934	3 338 320	3 426 140	87 820	2,6
Toimintakulut	-17 524 344	-17 727 035	-18 049 470	322 435	1,8
TOIMINTAKATE	-14 152 409	-14 388 715	-14 623 330	234 615	1,6
Poistot ja arvonalentumiset	-61 936	-46 780	-40 002	-6 778	-14,5
Rahoituserät					
Laskennalliset erät	-1 186 288	-1 095 969	-1 129 294	33 325	3,0
Tilikauden yli/alijäämä	-15 400 633	-15 531 464	-15 792 626	261 162	1,7

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Mittari
Palveluja järjestetään suunnitelmallisesti ja perusterveydenhuoltopainotteisesti	Ajanvarausvastaanottojen ja päivystysvastaanottojen suhde Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kustannusten suhde
Palveluilla parannetaan alueen väestön terveyttä ja minimoidaan kansansairauksien haittoja huolehtimalla suunnitelmallisesti pitkäikäissairaiden hoidosta, tavoitteena: - 80 %:lla HBA1C (2 tyypin diabetes-potilaat) alle 53 mmol/mol, (7 %), - 80 %:lla LDL (sepelvaltimotauti-potilaat ja 2 tyypin diabetes-potilaat) Alle 2,0 mmol/l.	Asiakkaille tehdyt terveys- ja hoitosuunnitelmat Sairastavuus- ja kansanterveysindeksi HBA1C –arvot LDL –arvot
Osastohoito järjestetään niin, että potilaan keskimääräinen hoitojakson pituus on korkeintaan 6 vuorokautta ja että potilaat eivät tarvitse uutta hoitojaksoa ensimmäisen kuukauden kuluessa hoitojakson päättymisen jälkeen	Hoitojaksojen pituus Hoitojaksot/potilas

Tavoite		Mittari
	Kuntoutuspalveluilla vahvistetaan asiakkaiden toimintakykyä ja arjessa pärjäämistä. Tuki- ja liikuntaelinoireisia ohjataan lääkärin vastaanottojen/esh:n ohella/sijaan fysioterapeutin suoravastaanotolle. Kuntoutusosastolla kuntoutus tuotetaan niin, että siellä kuntoutettavien toimintakyky vahvistuu.	Fysioterapeuttien vastaanottokäynnit Kuntoutusasiakkaiden FIM (tulo/lähtö)
	Hoitohenkilöstön mitoitus osastolla 0,6 Hoito- ja kuntoutushenkilöstön mitoitus kuntoutusyksikössä 0,7	Toteutunut henkilöstömitoitus
	Toiminnassa kiinnitetään erityistä huomiota asiakkaiden hyvään kohteluun ja itsemääräämisoikeuden toteutumiseen. Palveluita käyttäviä/käyttäneistä asiakkaista vähintään 70 prosenttia on tyytyväisiä saamaansa palveluun.	Kohtelua koskevat muistutukset/kantelut Asiakastyytyväisyysraportit
Saavutettavuus	Ensikontaktin saaminen terveysaseman vastaanottoon ja hammashoitolaan puhelinvastausaika alle 5 minuuttia tai takaisin soitto saman päivän aikana	Vasteaika- ja jonoraportit
	Kiireetön vastaanottoaika lääkärille saatavilla (T3) 14 päivän ja vastaanottohoitajalle 7 päivän aikana	Vasteaika- ja jonoraportit
	Kiireetön vastaanottoaika hammaslääkärille saatavilla (T3) 4-6 kk ja suuhygienistille kuukauden aikana	Vasteaika- ja jonoraportit
	Yhteydensaanti/takaisinsoitto mielenterveystoimistoon, työterveys-huoltoon saman päivän aikana	Vasteaika- ja jonoraportit
	Reseptin uusiminen 3 vuorokauden kuluessa	Vasteaika- ja jonoraportit
	Kaikki osastohoitoa tarvitsevat pääsevät viivytyksettä osastolle	Vasteaika- ja jonoraportit
	Lapset puheeksi – mallin mukainen keskustelu- ja neuvonpito järjestetty viikon sisällä	Vasteaika- ja jonoraportit
Akuutti fysioterapia-aika (fysvas, selkä) järjestyy 3 vrk kuluessa yhteydenotosta ja hoidon tarpeen arvioinnista, ei kiireellinen fysioterapia-aika järjestyy 3 vkon sisällä hoidon tarpeen arvioinnista	Vasteaika- ja jonoraportit	
Talous	Terveydenhuollon kustannukset alle 2 169 €/asukas	Toteutunut kustannus
	Perusterveydenhuollon kustannukset alle 1 056€/asukas	Toteutunut kustannus
	Perusterveydenhoidon avoterveydenhoito alle 803€/asukas	Toteutunut kustannus
	Suun terveydenhuolto alle 156€/asukas	Toteutunut kustannus
	Erikoissairaanhoito alle 1 114 €/asukas	Toteutunut kustannus
	Terveysaseman vastaanottokäynti alle 107 €/käynti (brutto)	Toteutunut kustannus
	Hoitopäivän hinta osastolla alle 244€/hoitovrk (brutto)	
	Hoitopäivän hinta kuntoutusyksikössä alle 276 €/hoitovrk (brutto)	Toteutunut kustannus
	MTT:n terapiavastaanottokäynti alle 214€/käynti	Toteutunut kustannus
	Laboratorionäytteenottokäynti alle 14 €/käynti (brutto)	Toteutunut kustannus
	Suun terveydenhuollon vastaanottokäynti alle 116 €/käynti (brutto)	Toteutunut kustannus
	Fysioterapeutin vastaanottokäynti alle 69 €/käynti (brutto)	Toteutunut kustannus
Työterveyshuollon kustannus alle 232 €/henkilöasiakas	Toteutunut kustannus	

6.5 Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon palvelut koostuvat yhteistyössä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa tuotettavista lääketieteen ja hammaslääketieteen erikoisalojen mukaisten sairauksiin ehkäisyyn, tutkimiseen, hoitoon, ensihoitoon, päivystykseen ja lääkinnälliseen kuntoutukseen kuu-

luvista terveydenhuollon palveluista. Talousarvion määräraha perustuu sairaanhoitopiirin palvelutarjoukseen.

Talousarvion määrärahat (sis. ensihoidon ja sairaankuljetuksen kustannukset)

Erikoissairaanhoidon palvelut	TP 2016	TA 2017	TAE 2018	Muutos 2016/17	
				€	%
Toimintatuotot	153 548	79 200	120 000	40 800	51,5
Toimintakulut	-21 818 290	-19 936 550	-20 019 964	83 414	0,4
TOIMINTAKATE	-21 664 742	-19 857 350	-19 899 964	42 614	0,2
Laskennalliset erät	-48 291	-9 420	-12 061	2 641	28,0
Tilikauden yli-/alijäämä	-21 713 032	-19 866 770	-19 912 025	45 255	0,2

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Mittari
Lähetekäytäntöjen kehittäminen ja läheteiden määrän vähentäminen vuoden 2017 tasta	Läheteteiden määrä

7 HENKILÖSTÖ

Henkilöstötavoitteet ja –mittarit on tässä talousarviossa erotettu selkeästi omaksi kokonaisuudekseen palvelualueiden tavoitteista ja –mittareista. Tavoitteena on vaikuttaa henkilöstön hyvään työkykyyn, sen tukemiseen ja ennalta ehkäisyyn sekä toisaalta kohdentaa työajan käyttöä asiakastyöhön.

7.1 Henkilöstön määrä ja kehitys

HENKILÖSTÖ	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muut% 2017/18	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Henkilöstön määrä							
Vakinaiset	548	543	532	-11	532	532	532
Poistuma (eläke- ja muu poistuma)	-22	-20	-20	0	-29	-20	-20
Määräaikaiset	87	74	70	-4	70	70	70
Organisatoriset vähennykset	-16	-9	-11	-2	0	0	0
Yhteensä	635	617	602	-15	602	602	602
HTV (toteutunut työpanos)	615	598	583	-15	583	583	583
Henkilöstökustannukset (1000 €)							
Palkat ja palkkiot	-21 866	-22 068	-22 176	0,5	-22 176	-22 176	176
Palkkaperusteinen eläkemaksu	-3 979	-3 901	-3 847	-1,4	-3 847	-3 847	847
Eläkemenoperust. eläkemaksu	-861	-656	-646	-1,5	-646	-646	-646
Varhe-eläkemaksu	-278	-268	-303	13,1	-303	-303	-303
Muut eläkekulut	-2						
Muut henkilöstösivukulut	-1 362	-1 072	-949	-11,5	-949	-949	-949
Yhteensä	-28 348	-27 965	-27 921	-0,2	-27 921	-27 921	921

7.2 Henkilöstötavoitteet

Tavoite	Mittari
Sairauspoissaolojen vähentäminen	Sairauspoissaolot pv/hlö Sairauspoissaolot pv/htv Sairauspoissaoloprosentti % Sairauspoissaolokustannukset eu- roa/hlö
Työtapaturmien vähentäminen tavoitteena O-työtapaturmaa	Työtapaturmat pv/hlö Työtapaturmat pv/htv Tapaturmavakuutusmaksut eu- roa/vuosi
Hyvään työkykyyn panostaminen ja ongelmien ennalta ehkäi- minen	Varhe-maksut euroa/vuosi Kuntoutumishyvitykset euroa/vuosi Työkyvyttömyyseläkkeet kpl/vuosi Työterveyshuollon kustannusten omavastuu euroa/hlö Tekemättömän työn* kustannukset palkkasummasta %
Työntekijäkohtaisten tavoitteiden asettaminen suoritemäärille ja työajankäytölle	Tarkennetaan myöhemmin , esim. <ul style="list-style-type: none"> • kotihoito 60 % • asumispalvelut 80 % • asiakasmäärät/työntekijä • käynnit/htv

*Tekemätön työ = yhteenlaskettu kustannus työterveyshuollon omavastuumaksusta, työkyvyttömyysmaksuista ja sairauspoissaolojen palkkakustannuksista

8 INVESTOINTIOSA

8.1 Investoinnit 2018-2021

INVESTOINTIOSA						
1 000 €	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Investointimenot	-73	0	-50	-50	0	0
Investointitulot	0	0	0	0	0	0

Talousarviossa on varauduttu Win10-päivitykseen vuosina 2018-19. Kokonaiskustannusarvio on 100.000 euroa.

Lisäksi talousarviossa on varauduttu hankkimaan leasingrahoituksella seuraavat yli 10.000 euron kalusto/laitehankinnat:

- rasisus-EKG-laite Saarijärven vastaanottoon, kustannusarvio 40.000 euroa
- Mäntykodin kalusteet 30.000 euroa

9 LIITTEET

9.1 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA (1000 €)	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
LIKEVAIHTO *)	81 831	78 316	79 331	79 331	79 331	79 331
Liiketoiminnan muut tuotot	2 213	1 576	1 745	1 745	1 745	1 745
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-2 253	-2 155	-2 334	-2 334	-2 334	-2 334
Palvelujen ostot	-43 326	-40 446	-41 274	-41 274	-41 274	-41 274
Materiaalit ja palvelut	-45 579	-42 601	-43 608	-43 608	-43 608	-43 608
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-21 866	-22 069	-22 176	-22 176	-22 176	-22 176
Henkilöstösivukulut						
Eläkekulut	-5 120	-4 825	-4 796	-4 796	-4 796	-4 796
Muut henkilöstösivukulut	-1 362	-1 072	-949	-949	-949	-949
Henkilöstökulut	-28 348	-27 966	-27 921	-27 921	-27 921	-27 921
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-87	-61	-56	-56	-56	-56
Poistot ja arvonalentumiset	-87	-61	-56	-56	-56	-56
Liiketoiminnan muut kulut						
Liiketoiminnan muut kulut	-10 041	-9 264	-9 491	-9 491	-9 491	-9 491
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-2 224	-1 576	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	11	0	0	0	0	0
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunn.eriä	0	0	0	0	0	0
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	0	0	0	0	0	0
<i>*) Tuet ja avustukset kuntayht.</i>	<i>72 559</i>	<i>69 683</i>	<i>70 272</i>	<i>70 272</i>	<i>70 272</i>	<i>70 272</i>